

Priloga vsakega števila
je plačana v gotovini
v Mariboru v poljubnem
denarju ali v gotovini
v vrednosti 12-50 din.
Zahteva se 10 dni
pred rokom izdaje
za naročnike in za
posiljevalce. Naročniki
in posiljevalci se pla-
čajo vnaprej.
Redna izdaja št. 223.

Posredovanje števila štane 1 din.

Posredovanje plačane v gotovini.

Redna izdaja št. 223
je plačana v gotovini
v vrednosti 12-50 din.
Zahteva se 10 dni
pred rokom izdaje
za naročnike in za
posiljevalce. Naročniki
in posiljevalci se pla-
čajo vnaprej.
Redna izdaja št. 223.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

28. številka

MARIBOR, dne 24. maja 1928.

57. letnik.

Najhujši sovražnik katoličanov in Slovencev propadel.

Zgodovinsko važen je bil torek, dne 15. maja. Ta dan je bil odžagan slaboznan Svetozar Pribečević, vođa demokratov (liberalcev) in prostozidarjev v Jugoslaviji. O tem možu smo že mnogo pisali. Čitatelji "Slovenskega Gospodarja" ga poznate kot najbolj zagriženega sovražnika Slovencev, Hrvatov in katoličanov. Odkar obstoji naša država, je bilo Pribečevićevo stremljenje samo to, da ugonobi nesrbske narode in da ubije katoličanstvo v Jugoslaviji. Pribečević nas ni ugonabljal samo v narodnem, političnem in verskem oziru, — ampak je hotel nas Slovence gospodarsko uničiti. Pribečevićevi demokrati so ravno Sloveniji nalagali največje davke in druga bremena. Finančno so nas izžemali do skrajnosti. Vse naš davčni denar, vsa carina, celo deželne doklade in takse, vse mora v beograjsko centralistično kaso. Breme davkov je za kmeta, obrtnika in delavca v Sloveniji po krivdi demokratov tako silno, da na stotine naših ljudi gospodarsko propada. Demokrati Pribečević, Kukovec, Žerjav, Kumanudi in kakor se že ti izjemalci imenujejo, so svojo politiko zadnjih let tako vodili, da se nas je guli do skrajnosti, a centralistični Beograd je bogatel od dne do dne. V Beogradu gradijo danes z našim denarjem na stotine ogromnih in prešernih palač z 5 do 6 nadstropji, a mi Slovenci postajamo berači in gladujemo.

Sovraštvo in nasilje Pribečevićevo glavno sredstvo.

Pribečević je politik sovraštva. On se je boril ves čas, kar obstoja naša država, proti temu, da bi zavladal mir med Slovenci, Hrvati in Srbi. Pribečević je proti vsakemu sporazumu. Samo Srbi, samo Velika Srbija mu je bila pri srcu. Pribečevićevo politika je bila politika nasilja, politika bajonetov in krvi. Kot minister policije je dal streljati, obešati in pobijati ljudi kot muhe. Na tisoče nedolžnih državljanov je dal vreči v temne ječe, ker niso hoteli prisegati na demokratski evangelij. Upeljal je batine. Pribečević že na zunaj izgleda kot rabelj.

Politika brez srca.

Za revne in trpeče sloje Pribečević ni imel srca, pač pa je njegova politika šla noč in dan za tem, da obogatijo banke in verižniki demokratske stranke. Kot glavni vodja demokratske stranke je kriv, da se najbolj potrebnim stanovom: delavcem, železničarjem, invalidom, nižjim državnim nastavljenjem ni dalo toliko, da bi lahko živeli. Za kanone, oficirje in verižniške banke so Pribečevićeve dajali milijarde.

Mir, red in zadovoljstvo zginilo.

Vse to je rodilo v državi nezadovoljstvo in sovrašt-

vo. Narodi in stanovi so se po Pribečevićevo politiki naščevali druga na drugega, kakor psi in mačke. Reda ni nikjer. Osvraženi smo tudi pri sosedih in znanjem svetu. Dolgovi so rasti dan za dnevom za stotine milijonov. Valuta (vrednost našega denarja) je padala, draginja pa skokoma rastle. To je uspeh več kot štiri-letnega vladanja Pribečevićeve demokratske stranke v naši državi.

Radikali zapustijo Pribečevića.

Vse to so opazovali tudi dosednji Pribečevićevo zavestniki radikali. Cela štiri leta so sedeli demokrati in radikali skupaj v vladi, v beograjskih ministrstvih, in vladali ter gospodarili. A že lansko leto so sprevideli pametnejši radikali, da vodi Pribečevićevo politika v propast ne samo posameznike, ampak celo državo. In ločili so se od njih!

Demokratske pritožbe zavržene.

Pri politvah 18. marca je demokratska stranka bila silno tepena. Zgubila je polovico poslanskih mandatov. Ker jih volilci niso marali, so Pribečević, Kukovec in Žerjav hoteli na drug način priti do večjega števila poslancev. Proti politvam so se pritožili in trdili, da so druge stranke goljufale. A v verifikacijskem odboru, ki je cel teden pregledoval volilne akte iz vseh okrajev, se je dognalo, da so ravno demokrati bili tisti, ki so s silo in goljufijo dobili sedanje svoje poslance. Odbor je vse pritožbe demokratov, tudi Kukovecovo in Žerjavovo, zavržl in je vse izvolitve naših poslancev potrdil. Razveljavil je pa tri demokratske poslance.

Pribečević se zvija.

V torek, 15. maja, se je še v narodni skupščini razpravljalo o tem, ali so poslanci pravilno izvoljeni ali ne. Seja je trajala od pol 9. ure dopoldne cel dan do 3. ure zjutraj. Govorilo je kakih 12 govornikov, največ radikalov in demokratov. Radikalni voditelji so izrekli strašno obsodbo nad Pribečevićem in celo demokratsko stranko. Cel dan so padale tako ostre besede, kakor še menda nikdar poprej. Tudi Pribečević se je oglasil. Bilo je ravno okoli polnoči. Zvijal se je, zavijal resnico, grizel na levo in desno. Na vsak način je hotel predočiti zbornici, da je samo njegova politika nasilja in sovraštva dobra za državo in ljudstvo. Vse svoje strupeno sovraštvo proti Hrvatom in Slovincem je zvil v svoj govor. To vam je satansko hudoben človek. On noče miru, reda in sporazuma.

Zapuščeni demokrati.

A je slabo naletel. Vse ga je zapustilo. Iz vseh klopi so letele proti njemu tako ostre besede, polne obsodbe, da kar ni mogel naprej. Še celo njegovi ožji somišljeniki demokrati so ga skoro vsi zapustili. Zvesti so mu ostali samo najbolj strupeni demokrati, srbski gospodski kmetje (zemljinoradniki) in par socialnih demokra-

tov. Samo ti so držali skupaj, vsi drugi pa so bili proti Pribečeviću.

Težka ločitev demokratov od vladne mize.

Okoli 3. ure zjutraj se je vršilo glasovanje. Za Pribečevića je glasovalo samo par desetih poslancev, dočim so se vsi drugi, tudi naši slovenski, združili proti Pribečeviću. Zmaga trezno in pošteno čutečih strank je Pribečevića in njegove sodruge tako pretresla, da so se penili jeze in sovraštva. Skakli so, tulili, grozili, a vse ni nič pomagalo. Težka je bila njih ločitev od vladne mize, pri kateri so sedeli nad štiri leta.

K sporazumu, miru in redu!

Mi Slovenci smo z zanimanjem zasledovali borbo zadnjih dni v naši državni politiki. Pribečeviću in njegovi demokratski stranki se je šlo za življenje ali smrt. Sedaj je padel oni človek, ki je zakrivil v lepi naši domovini toliko gorja. Zadnje sredstvo mu je še bila divjaško-rokovnjaška Orjuna. A tudi ta mu ni mogla oteiti političnega življenja. Upamo, da bo sedaj, ko je Pribečević odžagan, polagoma vendar prišlo pri nas do boljših razmer, do bratskega sporazuma ter do mira in reda.

J. Vesenjaki:

O zavarovanju za starost in onemoglost.

Na Jugoslovanski klub je prišlo mnogo pisem in protestov proti zavarovanju poljskih delavcev, zato je potrebno, da se ta zadeva dobro pojasni. F. Z. je to o obstoječem zakonu deloma storil, toda ostale so nekatere nejasnosti; zraven pa je tudi potrebno, da se enkrat o zavarovanju natančneje pomenimo. Dobro bo, ako se vse naše organizacije temeljito bavijo s tem vprašanjem, ter oddajo svoje mnenje na naše tajništvo.

K obstoječemu zakonu.

V resnici zakon o zavarovanju vseh delavcev in poslov je imamo. Kakor pravilno piše F. Z. v "Slov. Gospodarju" z dne 16. maja t. l., pa so po § 6 poljedelški delavci in posli izzeti. Okrajna glavarstva so poslala po navodilu pokrajinske uprave, odnosno socialnega skrbstva na občine zahtevo, naj se vsi delavci in posli javijo. Napram temu je treba poudariti:

1. Zavarovanje poljskih delavcev in kmetijskih poslov je po označenem besedilu § 6 neobvezno, to se pravi: posamezni posestniki niso primorani zavarovati, temveč je le fakultativno, torej: lahko zavarujejo. Seveda Drofenikov dostavek omogočuje tudi tolmačenje, da je zavarovanje obvezno in da se mora izpeljati v enem letu.
2. Dr. Kukovec in Drofenikov zakon je tako po-

«Ni bilo tako hudo. K večjemu da mi je vetrove izbil iz trebuha —
«Vaše telo mora biti zares jekleno! Strašen sunek je bil! Kako je mogoče, da ste si tako kmalu opomogli?» Polkovnik je pokašljeval in mrmral in jecjal.
«Stvar je, — hm — namreč tale, moj dragi Belmont! — Upam, da ne boste pravili drugim, predvsem pa ne damam —. Ampak dejstvo je, da sem nekoliko starejši, nego izgledam, in rajši ko da bi izgubil svojo ravno vojaško postavo, na katero sem bil vedno tako zelo ponosen, — rajši sem si — hm — omislil —.
«— Podpore —?» je neverno vzkliknil začuden i rec.

«Hm — da! Pomagal sem si na umeten način, je dejal polkovnik suho in preložil nadaljevanje pogovora na ugodnejšo priliko.

Spomin na potovanje po tihi nočni puščavi se je še mnoga leta pozneje vračal v sanjah tistim, ki so ostali živi po usodnih dnevih ujetništva. In saj se jim je v resnici tistikrat tudi zdelo, da sanjajo, — ko so v zibajočem se, tišem diru hoteli naprej in naprej preko nepreglednega mehkega peska, skozi noč, ki so jo s čarobnim svitom razsvetljevale sijajne zvezde in so kakor duhovi jezdili pred njimi, za njimi in okrog njih molčeči beduini v belih haljah —.

In nad njimi je vstajal neizmerni nebeški obok, temnomoder in posejan z zvezdami, ki jih v takem sijaju nikdar niso gledali v svoji severni domovini. In te zvezde so potovale in risale silne polkroge po nebeški kupoli in zdaj pa zdaj se je katera zableščala pred njimi na obzorju da se je zdelo, kot bi svetiljka zaplamlata kje v puščavi. In čez nekaj trenutkov je bila že za pedenj visoko nad obzorjem in druga se je bleščala za njo v ravnini. In višje in višje so vstajale in potovale po temnomoderem oboku, veliki, daljni, neznanj svetovi. Njihova veličastna lepota je pomirjačoče in tolažilno vplivala na potrte, nesrečne popotnike. Kaj je bila njihova usoda, kaj je pomenila njihova neznatna osebnost sredi tega neizmernega stvarstva —! In marsikomu se je vzbujala misel na Njega, ki je ustvaril in pritril na

V libijski puščavi.

Roman.

Angleški pisatelj A. Conan Doyle.

(Dalje).

Stari vojščak je hlastnil po sapi, omahnil naprej in malo je manjkalo, da ni padel s kamele. Polnezavesten je obvisel na sedlu.

Zenske so jokale, moški pa so mrmraje kleli in stiskali pesti v onemogli jezi nad sirovo silo in krivico, ki je niso mogli zabraniti in ki zoper njo niso smeli niti ugovarjati. Belmont je tipal po žepu za samokresom, pa se je spomnil, da ga je dal gospodični Adams. Če bi ga bil našel, — bi bilo to pomenilo smrt za Ibrahima, pa tudi pogin za ujetnike.

Karavana je krenila v hladni večer preko puščave. In tedaj so potniki zazrli pred seboj na zapadnem obzorju pojav, kakršnen je doma le v brezmejnih puščavah Libije, prezanimiv in čudovit naraven prizor, — le žal, da jim ga njihov tužni položaj ni dal v polni meri uživati.

Solnce je zašlo in obzorje je plavalo nekaj časa v sivkasto-vijoličasti barvi. Polagoma pa se je spet začelo jasnit in bleščati, blede jutranji svit je zasijal in zdelo se je, kot bi solnce, trepetajoč in migljajoč, še enkrat hotelo priti nazaj po poti, kamor je zatonilo. Rožnata jutranja zarja je visela nad zapadom in se izgubljala gori po nebu v prekrasnih, nežno zelenkastih in modrih barvah. Nekaj časa je trajala mamljiva prikazen, nato pa je zarja ugasnila, sivkast mrak je nastopil in za njim temna noč. —

Komaj 24 ur je minilo, kar so sedeli na krovu «Kleopatre» v udobnih naslonjačih in pri svitu zvezd razpravljali o politiki, o vsakdanjih vprašanjih, — komaj 12 ur je preteklo, kar so zajutrkovali na «Kleopatri» in nato sveži in veseli odšli na zanimivi izlet k Abusiru — toda koliko so doživeli od tistikrat pa do sedaj, kako kruto jih je pahnila usoda iz uglajenega, varnega tira

njihovega življenja —. Iste velike, srebrne zvezde so gledale na krov «Kleopatre», isti blede, srpasti prvi kratec mesecev, — toda kak prepad je ležal med njihovim tedanjim razvajenim življenjem in med sedanjim —!

Tiho, neslišno, kakor spreod duhov, je hitela karavana preko puščave. Pred ujetniki in za njimi so se zibale bele molčeče postave Arabcev. In krog njih je ležal grobni molk neizmerno valovite ravnine, nikjer nobenega živega bitja, od nikoder nobenega, niti najmanjšega glasu —.

Toda čuj —! Daleč, daleč zadaj se je dvignil glas, človeški glas, in pel je —. Zvonko, krepko je donela pesem skozi tiho nočno temo in neznano, strahovito udarjala na uho pobitim, žalostnim ujetnikom. Skoraj čisto razločno so čuli pevca:

«Noč za nočjo stavim šotore,
Dan za dnem smo bližje doma —.»

Ali se je Stuartu spet vrnil razum, ali je bridka ironija usode hotela, da je njegov omračeni duh zbral te besede? —

S solzami v očeh so se obračali njegovi prijatelji nazaj, od koder je prihajal glas — saj so dobro razumeli, kako blizu «svojemu domu» je bil nesrečni popotnik —.

In glas je slabel, le še nerazločno mrmranje je bilo čuti in končno je tudi to mrmranje pogoltnila gluha, nema samota —.

«Ljubi stari prijatelj — upam da niste ranjeni?» je rekel Belmont in položil roko polkovniku na koleno.

Cochrane je spet sedel raven kakor h kolu privezan na kameli, le sapa mu je še delala nekoliko težave.

«Je že spet vse dobro,» je dejal. «Ali bi mi hoteli pokazati tistega — človeka, ki me je sunil?»

«Onile je, tam spredaj, ki jezdi poleg Fardeta.»

«Tisti mladenič s črnimi brki in koničasto brado —? Ne vidim ga dobro pri tej luči, pa mislim, da ga bom spet spoznal. — Hvala vam Belmont!»

«Ampak — v resnici, bal sem se, da vam je polomil par reber!»

vršen, kakor je cela vrsta novih zakonov, posebej še onih, ki jih je sprejel »slavni« zakonodajni odbor minule konstitucije, zato tudi ne bo šlo tako naglo, če bi ga hoteli izvajati. Poprej namreč mora biti izdelana še izvršilna naredba, odnosno pravilnik, izvršene morajo biti številne druge predpriprave, pa o vsem tem ni duha ne sluha in v ministrstvu za socialno politiko so izjavili, da na uveljavljanje tega zakona še najmanj 2 leti niti misliti ni, ako se bo zamogel vobče izvajati. Edina predpriprava dosedaj je bil oni poziv okrajnih glavarstev. Da se temu občine upirajo, je več kot razumljivo, kajti nihče ne ve, kakšna bremena se ljudem boče naložiti in ali se ne napravi kaj takega, kakor pri centraliziranih bolniških blagajnah za obrtne in industrijske delavce ter za posle nepoljedelcev, kjer so razmeroma velika plačila, siromak pa v slučaju nesreče ne dobi primernih svot, ker jih požre centralizirana uprava, kjer je posebej cela tropa socialističnih in demokratskih agitatorjev in ne strokovnjakov-uradnikov! — Takšnih razmer in takšnih bremen se kmetje in njihovi odbori občin upravičeno bojijo in branijo.

3. Vsak gospodar in vsak delodajalec pa mora dobro vedeti, da ga vežejo tudi brez tega zavarovalnega zakona že določila poselskega reda v njegovem razmerju do posla ter mu nalagajo bremena. Vsakogar vežejo seveda tudi določbe civilno-pravnega reda, ki govorijo o odgovornosti gospodarja in podjetnika-delodajalca napram delojemalcem. Ravno te določbe in iz njih izvirajoče posledice silijo tudi k pametnemu zakonu o zavarovanju delojemalcev. O tem več spodaj!

Ali je zavarovanje potrebno in koristno.

V programu naše stranke in v programih vseh drugih strank je zahteva po splošnem zavarovanju za starost in onemoglost. Gotovo ne brez vzroka! Ljudje so tudi radi zavarovanja ne vznemirjajo, temveč le zaradi načina, kako se zavarovanje izvede in zaradi bremen, ki jih nalaga.

Za vsacega kmetijskega gospodarja pa je zavarovanje delavcev in poslov koristno. In kakor je koristno za poselca, tako je koristno in potrebno za vse kmetijsko ljudstvo; treba je le zavarovanje na pošten in pameten način izvesti, da ne nalaga novih, neznosnih bremen.

Naši kmetje se čisto ne zavedajo, kako oster meč visi nad njimi in kako težka plačila lahko zadenejo posameznika! Recimo: mlatični stroj odriga delavcu roko, posel ali delavec se prevzdigne pri dviganju težkih bremen, se poškoduje pri vožnji ali podiranju lesa, pade s kozolca ali škednja, poškoduje ga gospodarjeva žival in sto in sto takšnih slučajev: povsod je gospodar že sedaj po obstoječih zakonih in predpisih odgovoren za škodo in mora plačati zdravljenje. Slepja sreča za gospodarja je, ako takšen poškodovanec za sebe ne uveljavi vseh svojih pravic! Naravnost strašna bremena lahko doletijo posameznega gospodarja v takšnih slučajih in plačila za zavarovanje so napram temu le malenkost.

Dandanes skoraj ni hiše, ni gospodarskega poslopja in sploh stavb in zgradb pa tudi predmetov, ki bi ne bili zavarovani. In kateremu pametnemu človeku bi prišlo na um, da bi to odpovedal? In tako je tudi glede posebej: edino za visokost plačilnih obveznosti gre, ki ne morejo in ne smejo biti takšne, da našega posestnika ugonobijo ali v gospodarstvu ovirajo.

Vprašajte naše obč. predstojnike, koliko požrejo pri občinskih proračunih izdatki za takomenovani sirtinski sklad, za plačevanje stroškov po bolnišnicah, hiralnicah itd., pa boste videli, da že sedaj plačujete nam visoke »zavarovalnine«, čeravno to ni prava zava-

nebo te silne svetove, ki jih vlada in vodi. Ali ne bo močen dovolj, da bo pomagal in rešil peščico ubogih zemljanov, spravil njihovo usodo spet v pravi tir? —

Počasi so lezle zvezde navzgor, vedno počasneje, čimbolj so se oddaljevale od obzorja, nekaj časa so nepremično visele sredi neba, se je zdelo, nato pa so veličastno padale proti zatonu in izginjale druga za drugo pod obzorjem in na vzhodu je prvi hladni sivkasti mrak oznanjal, da se bliža jutro in potniki so plašno zrlj drug drugemu v obraz pri bledem svitu zore —

Po dnevi jih je mučila vročina in žej, po noči pa jih je nadlegoval nevzdržni mraz, ki je bil po hudi vročini tem neprijetnejši. Kajti dasi po dnevu pripeka solnce v puščavi neusmiljeno, nastopi vkljub temu kmalu po solnčnem zapadu mraz, ker se golo skalovje in pesek hitro ohladi.

Arabci seve, ki jim je puščava njihova domovina, se znajo zavarovati, — zavili so se v svoje gubaste, volnene burnuse in si poveznili kapuce čez glave, izletniki pa, nevarni takega potovanja, in ki sploh niso mislili nočevati v puščavi pod milim nebom, ti so prezebovali, da so jim zobje škripali.

Najhuje je trpela gospodična Adams. Slabo je bila oblečena in stara je že tudi bila. Stephens je sleklet suknjič in ji je ognil ramena.

Jezdil je poleg gospodične Sadie, požvižgaval si je in na vso moč kazal dobro voljo, kot bi mu bila napravila gospodična Adams kdove kako uslugo, da se je obložila z njegovim suknjičem. Pa njegova dobra volja je bila vse preglasna, da bi jej bil kdo resno verjel.

Toda vsaj toliko je bilo res, da je manj čutil mraz ko katerikoli v družbi, kajti v njegovem srcu je plamenel tisti ogenj, ki gori v človeških srcih, odkar se srečavajo ljudje na zemlji, in čudno čustvo veselja se je pomešalo med njegove grenke ujetniške bridkosti, tako, da sam ni vedel, ali bi naj dogodke zadnjih ur imenoval največjo nesrečo ali največjo srečo svojega življenja.

Na krogu »Kleopatre« je vpričo Sadijine lepote, njene duhovitosti in živahne dobre volje bridko čutil,

rovahmina, temveč so le izdatki, kateri sledijo iz zakona o domovinski pravici! Ako bi bilo pravo zavarovanje, bi vse to odpadle pri občinskih računih!

Beg v mesta.

Že pred vojsko so bile splošne tožbe, kako gre vse v mesta in industrijalne kraje, sploh od kmetijskega dela. To velja sedaj v še večji meri: delavci in posli se težko dobijo in se bodo s časoma še težje, ako bi videli oni, ki živi edino od dela svojih rok in nima premoženja, da lahko v mestu živi z manjšim trudom boljše, udobnejše in je za starost, onemoglost, za slučaj nesreče in boleznj bolj oskrbljen, kakor na deželi.

Saj so, hvala Bogu, tudi na deželi mnogi gospodarji, ki imajo deset in več let eno in isto družino, kjer dobi opesani svoj pošten kot v starosti in onemoglosti, ali ravnotako jih je mnogo, kjer tega ni, ker je včasih sebičnost prevelika, včasih pa posestvo premajhno, da bi zamoglo prerediti ljudi brez dela. Sedaj se vzdržuje po mestih cela vrsta naprav ali popolnoma ali deloma iz davčnega denarja, pa pridejo te naprave večinoma v dobro le prebivalcem mest, plačujejo pa vsi: mestjani in deželani. Vidite, tukaj je vzrok bega v mesto in k industriji in če hočemo to predrugačiti, ne bomo dosegli uspeha z zabavljanjem in starokopitnostjo, temveč le s pametno zaščito. Če je bilo mogoče kmetom v Nemčiji, na Danskem, v Belgiji in na Agleškem, deloma tudi na Češkem rešiti kmetijstvo v prid takšna vprašanja, ne da bi kmetijstvo propadlo, temveč, da se je dvignilo na najvišjo stopnjo, potem je mogoče to in mora se zgoditi tudi pri nas!

Proti raznim kužnim boleznim pri ljudeh in živalih iščemo in najdemo sredstva, naše vinogradništvo smo postavili čisto na druge temelje, kakor so ga imeli naši očeti in praočeti, ker smo morali in nam jamaranje ni pomagalo nič; ravnotako je z vprašanji, ki zadevajo razvoj ali zastoj ali hiranje kmetijskega stanu. Sredstvo za to, da bo na deželi dovolj delavcev in poslov je zavarovanje, to je po postavi zajemčena oskrba za starost, za onemoglost, za slučaj nesreče. — Kdor tega ne vidi, je slep in je škodljivec razvoja kmetijstva. On hoče kmetijsko ljudstvo obsoditi na zapostavljanje, hiranje, umiranje, na delo v korist drugim stanovom in na škodo kmetiskemu ljudstvu. Gre le, kakor sem opetovano naglasil za

način zavarovanja

in tukaj je treba z vso odločnostjo in vso jasnostjo povdariti, da se ne sme naložiti novih težkih bremen, temveč pametno in smotreno urediti, kar v resnici že sedaj ljudje plačujejo, ne da bi dosegli s tem tisti hasek, ki bi ga lahko in kakor je potrebno. Doseči se mora, da bo vsak, kateri je celo življenje pošteno delal ali pa se pri delu prezgodaj poškodoval, imel zajemčen skromen, miren kotiček za slučaj starosti in onemoglosti ter nesreče. Nikdo ne sme in ne more zahtevati, da bi se dobremu delavcu in poslu godilo, kakor svetopisemskemu Jobu na gnoju ali zapuščenemu psu za plotom! Ne gre pa tudi, da bi ljudje, ki imajo pravega krščanskega duna in človekoljubno srce, morali skrbeti za onemogle onih grdihi sebičnežev, ki izsesajo in izmozgajo človeka, potem pa ga vržejo na cesto, češ: meni ne moreš več kupičiti premoženja, v nadlego mi boš, zato pa naj sedaj le drugi za tebe skrbijo!

Naši kmetje posestniki in naši občinski predstojniki ter odborniki se v polni meri zavedajo dalekosežnosti tega vprašanja, oni hočejo tudi pošteno in pametno rešitev. Prihodnjč opišemo, kako so se lotili naših ljudi spodnjega Ptujkega polja, da s sistemom no-

da tekemu od Boga s tolikimi darovi oblagodarjenemu bitju on, suhoparni, redkobesedni, vsakdanji človek pač ne more mnogo pomeniti, da ga k večjemu pomiluje in iz usmiljenja trpi poleg sebe.

Toda tukaj sredi divje puščave, sredi nevarnosti je opazil, da jej vendarle ni čisto brezpomemben človek, da takemu od Boga s tolikimi darovi oblagodarjenemu išče pri njem pomoči in sveta. In našel je — in to je polnilo njegovo osamljeno, boječje srce z neznanim veseljem —, da se v njegovi okosteli, le na paragrafe in knjige navajeni zunanji osebnosti nahaja človek, ki zna biti cel mož, mož, ki mu sme zaupati vsak, kdor potrebuje pomoči. To razkritje ga je tembolj razveselilo, ker je sredi svojega enoličnega življenja že popolnoma izgubil samozavest in postal boječ in plaš človek, ki niti sam sebi ni zaupal.

Srce se mu je ogrelo pri tem razmišljanju, rahel ponos se mu je zbudil in še bolj dvignil njegovo samozavest. Zgrešil je življenje, dokler je bil mlad, — in sedaj v poznih letih, se mu je razcvetela mladost, kakor se razcveti pozabljen cvetlica v žarkih lepe, tople jeseni —.

»Zdi se mi«, je pravila Sadie z lahno trpkostjo v glasu, »da ste čisto zadovoljni s svojim položajem!«

»Tega bi ne trdil«, je odgovoril, »ampak toliko je gotovo, da bi vas ne hotel zapustiti.«

Skoraj nežno je izrekel te besede in začudena ga je pogledala mlada Amerikanka, ki ni bila vajena nežnih čustev pri tem suhoparnem pisarniškem človeku.

»Bojim se, da sem bila hudobno dekle v svojem dosedanem življenju«, je odgovorila po kratkem molku. »Dobro mi je bilo in nikdar nisem mislila na tiste, ki so nesrečni. — Zelo mi je žal, da sem bila taka. — Če se kedaj vrnem, hočem biti boljša, — resnoba ženska.«

»Tudi jaz hočem biti boljši človek. — Mislim da zato nam je poslal Bog tele preizkušnje, da nas poboljša. Poglejte, kako je nesreča razkrila in vzgojila čednosti v vseh naših prijateljih! Na primer polkovnik Cochran! Na krogu »Kleopatre« se je zdel ošaben, m-

vih kmetijskih oskrbovalnic in hiralnic rešijo v lastnem delokrogu to važno vprašanje.

Liberalna posojilnica v celjskem Narodnem domu.

Celje, 15. maja 1923.

Pozor! Posojilnice v celjskem Narodnem domu ni več!

Načelstvo liberalne posojilnice v Celju, ki posluje v Narodnem domu, razglaš v ljubljanskem Uradnem listu z dne 9. maja 1923, da se je stara celjska posojilnica preosnovala v delniško družbo. Prav za prav se je stara celjska posojilnica v Narodnem domu razpučila in razdružila, tako da je ni več, in na njeno mesto je stopila čisto navadna delniška družba ali banka, ki pa se bo imenovala znanprej tudi »Celjska posojilnica«. Načelstvo razpuščene stare posojilnice vabi vse tiste, ki imajo od bivše posojilnice kaj tirjati, da se zglašijo v Narodnem domu v posojilniških prostorih, kjer se jim bodo njihove tirjatve izplačale.

Mi opozarjamo naše čitatelje na to velikansko spremembo pri celjski liberalni posojilnici. Ta posojilnica je bila dozda zadruga z neomejeno zavezo. Kaj se to pravi? To se pravi, da je dozda jamčilo več tisoč bogatih posestnikov, ki so bili člani posojilnice, z vsem svojim imetjem za varnost hranilnih vlog. Vsi člani stare posojilnice skupaj imajo gotovo premoženja nad dvatisoč petsto milijonov kron in s tem velikanskim premoženjem so jamčili za varnost hranilnih vlog. — Hranilne vloge so bile torej pri tej posojilnici dozda nad vse varne, ker so imeli vsi člani posojilnice gotovo dvajsetkrat več premoženja, kakor so znašale vse hranilne vloge v posojilnici. Vlagateljem se torej ni bilo treba bati, da bi izgubili kdaj svoje hranilne vloge.

Zdaj je pa to čisto drugače. Celjska posojilnica v Narodnem domu ni več zadruga, ona nima nobenega člana več, ki bi jamčil za varnost vlog. Ta posojilnica je postala banka ali delniška družba. Kolikor nam je znano, znaša delniški kapital te nove banke samo en milijon dinarjev, to se pravi: za varnost vlog jamči od zdaj znanprej samo 4 milijone kron in nič več. In to je tista velikanska razlika! Poprej je jamčilo v Celjski posojilnici za varnost vlog nad 2500 milijonov kron, zdaj pa jamči za iste vloge samo 4 milijone kron. Torej so bile hranilne vloge v stari posojilnici 600 krat bolj varne, kakor so zdaj v novi bančni posojilnici. Zato pa seveda načelstvo vabi vse upnike, ki imajo od stare posojilnice kaj tirjati, da pridejo po svoje tirjatve. Tudi vsi tisti, ki imajo v posojilnici kako vlogo, so upniki posojilnice, ki imajo tirjati od posojilnice svojo vlogo.

Načelstvo posojilnice vabi torej tudi vse vlagatelje stare posojilnice, da lahko pridejo in dvignejo svoje vloge, ako teh vlog ne zaupajo več novi delniški družbi ali banki, ki se sicer še imenuje »Celjska posojilnica«, pa ni več to, kar je bila. Mi s tem opozarjamo vse naše pristaše, da ta članek dobro prečitajo in se potem odločijo, ali še bodo pustili v bančni posojilnici tiste svoje vloge, ki so jih zaupali stari posojilnici. Ako jih nečejo več pustiti v novo preosnovani posojilnici, potem se lahko kot upniki odzovejo vabilu načelstva in dvignejo svoje hranilne vloge iz zavoda, ki ni več to, kar je bil poprej.

Zakaj so spremenili staro posojilnico v banko?

To so storili liberalni advokati in drugi demokrati za to, ker jim banka več nese. Posojilnice so zadruga,

pet človek, nedostopen, neprijazen —. Pa ga sedaj pogledajte! Kako je pogumen, kako nesebično in brezobzirno zastavi vso svojo osebnost, ako se kateremu izmed nas zgodi krivica ali pa nesreča —! Poglejte Belmonta in njegovo soprogo famle pred nami — pogumno, brez strahu, roko v roki jezditja in drug drugemu pomagata. Tudi Fardet je pogumen kakor lev. — Mislim da nam je nesreča vsem dobro storila, da je nas sebičneže precej poboljšala!

Sadie je vzdihnila.

»Res je, bi človek dejal, — če bi se le vse srečno končalo! Toda če pojde tako naprej, tedne in tedne, mesece in mesece, vedno enako, in če končno še pride smrt — potem ne vem, kedaj in kje naj žanjemo sado našega poboljšanja, ki nam ga je prinesla nesreča! — Recimo da se vam posreči pobegniti, kaj bi storili?«

Odvetnik je premišljeval. Njegov poklic ga je imel še vedno trdo v pesteh, zato ni znal druga povedati ko tole:

»Preiskoval bom, kako zadeva stoji in proti komu. Morebiti bom nastopil proti potovalni družbi, ki je priredila izlet v Abusir, ne da bi poskrbela za našo varnost, — ali pa proti egiptovski vladi, da bolje ne zastraži svojih mej. To bi bilo zanimivo pravno vprašanje, kajne? — In kaj bi vi storili, Sadie?«

Prvikrat je bilo, da je opustil vljudni naslov »gospodična«, pa Sadie je bila vse preveč zatopljena v svoje resne misli, da bi bila to opazila.

»Jaz bi bila prijaznejša do ljudi — skušala bi koga osrečiti, saj bom dobro vedela iz lastne skušnje, kako bridko boli nesreča.«

»To ste itak dosedaj že storili! Ne da bi se zavedali, ste s samo svojo navzočnostjo osrečevali druge.«

Tema je še bila in to mu je dajala pogum, da je strl svojo okostelost in suhoparnost in govoril čustveno in nežno. »Vam pač ni treba te trde šole življenja!« je pridjal. »Kako se naj vaš značaj izpremeni še na bolje?«

(Dalje prihodnjik.)